

УДК 343.8(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.117>

## НОРМАТИВНО-ПРАВОВА СКЛАДОВА АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБАЦІЇ

**Ткаченко О.,***кандидат юридичних наук, доцент,  
начальник кафедри формування та розвитку  
професійної компетентності персоналу**ДКВС України**Інституту професійного розвитку,**Пенітенціарна академія України**ORCID: 0000-0002-5640-0906***Олефір Л.,***кандидат юридичних наук, доцент,  
заступник начальника кафедри формування та розвитку  
професійної компетентності персоналу**ДКВС України**Інституту професійного розвитку,**Пенітенціарна академія України**ORCID: 0000-0003-4565-896***Дудка Н.,***старший викладач кафедри  
підвищення кваліфікації працівників пробації  
Інституту професійного розвитку,**Пенітенціарна академія України**ORCID: 0000-0002-2142-4959*

### **Ткаченко О., Олефір Л., Дудка Н. Нормативно-правова складова адміністративного регулювання пробації.**

У статті досліджено нормативно-правову складову адміністративного регулювання пробації. Визначено, що адміністративно-правове регулювання пробації – це сукупність правових норм і механізмів, що визначають порядок організації та здійснення пробаційних заходів у державі, компетенцію державних органів, їх обов'язки та права щодо контролю за виконанням пробаційних заходів і взаємодію у цій сфері з судами, правоохоронними органами та соціальними службами. Зауважено, що пробація – це система наглядових, контрольних та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду до правопорушників замість ув'язнення або як заміна покаранню, містить індивідуальний нагляд, допомогу в ресоціалізації та заходи, спрямовані на запобігання повторним злочинам і гарантування безпеки суспільства, водночас, інтегруючи правопорушника в соціальне життя без ізоляції. Підкреслено, що система НПА адміністративно-правового регулювання пробації містить у собі міжнародно-правові стандарти, національні НПА, в т. ч. акти центральних органів виконавчої влади, локальні нормативні акти, договори, ме-

тодичні рекомендації та ін., норми яких спрямовані на розвиток альтернативних покарань, забезпечення реабілітації та соціальної підтримки правопорушників, врегулювання питання організації і здійснення пробації в Україні, визначають правові засади діяльності пробаційних органів, а також встановлюють порядок надання пробаційних послуг для осіб, які скоїли кримінальне правопорушення. Визначено, що недоліками адміністративно-правового регулювання пробації є: недосконалість законодавчої бази, порушення процедури пробації, відсутність чітких критеріїв оцінки засудженої особи та системи оцінки ризиків рецидиву, невідповідність ресурсів і навантаження на систему, низький рівень координації між суб'єктами пробації, застосування малоефективних методів психологічної роботи; низька обізнаність суспільства щодо мети та механізму пробації та ін. Сформульовано, що перспективами вдосконалення нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання пробації в Україні є: гармонізація законодавства з міжнародними стандартами, інституційне зміцнення системи пробації, розширення різних підходів до пробації, вдосконалення механізмів реабілітації та підтримки правопорушників, залучення громадських організацій, розвиток електронних

систем моніторингу, розширення освітніх програм для працівників пробації, збільшення фінансування, дослідження та аналіз ефективності пробації та ін.

**Ключові слова:** адміністративно-правове регулювання, пробація, нормативно-правові засади, механізм правового регулювання, виконання покарань, безпека суспільства, заміна покарання, виправлення засудженого, гуманізація, альтернатива ув'язненню, ресоціалізація, нагляд, кримінально-правове реагування, інститут пробації, повторне кримінальне правопорушення.

**Tkachenko O., Olefir L., Dudka N. Regulatory and legal component of administrative regulation of probation.**

The article examines the normative-legal component of the administrative regulation of probation. It was determined that the administrative and legal regulation of probation is a set of legal norms and mechanisms that determine the order of organization and implementation of probation measures in the state, the competence of state bodies, their duties and rights regarding control over the implementation of probation measures and interaction in this area with the courts, law enforcement agencies and social services. It is noted that probation is a system of supervision, control and social-educational measures applied by court decision to offenders instead of imprisonment or as a substitute for punishment, includes individual supervision, assistance in resocialization and measures aimed at preventing repeated crimes and ensuring safety society, while integrating the offender into social life without isolation. It is emphasized that the NPA system of administrative and legal regulation of probation includes international legal standards, national NPAs, including Acts of central executive bodies, local normative acts, agreements, methodological recommendations, etc., the norms of which are aimed at the development of alternative punishments, provision of rehabilitation and social support of offenders, regulation of the organization and implementation of probation in Ukraine, determine the legal basis for the activity of probation authorities, and also establish the procedure for providing probation services for persons who have committed a criminal offense. It was determined that the shortcomings of the administrative and legal regulation of probation are: the imperfection of the legislative framework, violation of the probation procedure, clear criteria for assessing the convicted person and the system for assessing the risks of recidivism, the mismatch of resources and the burden on the system, the low level of coordination between subjects of probation, the prevalence of ineffective methods

of psychological works; society is not aware of the purpose and mechanism of probation, etc. It has been stated that the prospects for improving the normative-legal basis of the administrative-legal regulation of probation in Ukraine are: harmonization of legislation with international standards, institutional strengthening of the probation system, expansion of various approaches to probation, improvement of mechanisms for rehabilitation and support of offenders, involvement of public organizations, development of electronic monitoring systems, expanding educational programs for probation officers, increasing funding, research and analysis of probation effectiveness, etc.

**Key words:** administrative and legal regulation, probation, regulatory and legal principles, mechanism of legal regulation, execution of punishments, public safety, substitution of punishment, rehabilitation of the convicted, humanization, alternative to imprisonment, resocialization, supervision, criminal law response, probation institution, recidivism.

**Постановка проблеми.** Практика застосування пробації у світі існує вже понад 200 років. Зокрема, за окремими даними, у XVIII ст. у США Д. Огастус (швець із Бостона) взяв на поруки людину, засуджену за нетверезий стан, з метою її ресоціалізації та виправлення, а в Європі система пробації почала розвиватися у XIX ст. (наприклад, у Великій Британії в 1876 р. було ухвалено перший закон, що надавав можливість умовного звільнення та пробаційного нагляду). Впровадження пробації в Україні зумовлено низкою чинників: політичними (прагнення України до інтеграції у цивілізоване світове співтовариство), економічними (однією з переваг впровадження пробації є економічна ефективність її застосування, так в Естонії, Фінляндії, Швеції вартість застосування пробації у 10 разів є менш затратною, ніж витрати на одного ув'язненого, а співвідношення кількості ув'язнених та осіб, стосовно яких застосовується пробація, становить 1/3 [1]), соціальними (соціальна адаптація правопорушників, їх ресоціалізація та зміна правосвідомості, рівень соціальної відповідальності інституцій громадянського суспільства, зниження рівня злочинності та підтримка громадського порядку та ін.), юридичними (нормативно-правове закріплення цивілізаційного розуміння мети і завдання кримінального покарання). Перевагами впровадження пробації в Україні стало створення системи виправлення особи-правопорушника без ізоляції від суспільства, гуманізація політики кримінальної відповідальності, підвищення рівня громадської безпеки та відповідні економічні переваги. Активний розвиток пробації в українській системі

правосуддя зумовлює необхідність системного дослідження адміністративно-правового регулювання у цій сфері.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідженню актуальних проблем інституту пробації присвятили свої праці такі науковці, як: М.І. Демура (український досвід та міжнародні практики інституту пробації) [2], В.О. Заросило (особливості механізму адміністративно-правового регулювання пробації в Україні) [3], О.Г. Мельник, С.І. Сімакова (пробація як механізм міжнародного досвіду роботи із правопорушником) [4], В.О. Меркулова, Н.В. Домброван (актуальні проблеми законодавства України у сфері правового регулювання міждисциплінарного інституту пробації) [5], І.С. Яковець (загальні підходи до визначення поняття пробації та засади її впровадження в Україні) [6] та ін.

**Мета статті** полягає у дослідженні нормативно-правової складової адміністративного регулювання пробації.

**Виклад основного матеріалу.** Перш ніж перейти до дослідження основних аспектів нормативно-правової складової адміністративно-правового регулювання пробації, розглянемо детальніше підходи до розуміння поняття пробація. Так, відповідно до п. 6. ч. 1 ст. 2 Закону України «Про пробацію», пробація – це «система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого» [7]. Рекомендація № СМ/(2010)1 Комітету Міністрів Ради Європи про Правила Ради Європи про пробацію містить таке її визначення: «належить до процесу виконання в суспільстві покарань і заходів, передбачених законом і призначених правопорушникові. Вона має широке коло дій та заходів виховного впливу, таких як нагляд, контроль і надання допомоги, метою яких є залучення засудженого до громадського життя, а також забезпечення безпеки суспільства» (неофіційний переклад) [8]. Проте, як зауважують В.О. Меркулова та Н.В. Домброван: «ці дефініції скоріше є відтворенням сукупності основних спрямувань (завдань) пробації» [5, с. 55].

Враховуючи неоднозначність нормативно-правового визначення поняття «пробація», вважаємо за доцільне звернутися до теоретико-правових підходів розуміння поняття «пробація»:

1) «умовне невиконання призначеного покарання або умовне не призначення покарання із поміщенням засудженого на певний термін під індивідуальний нагляд посадової особи (офіцера пробації, агента, помічника тощо), яка здійснює контроль за поведінкою піднаглядного, виконанням ним певних обов'язків та умов

пробації, забезпечує проведення виправного курсу» [6, с. 152];

2) «сукупність заходів кримінально-правового реагування, які слугують заміною покаранню у вигляді позбавлення або обмеження волі» [8];

3) «низка відповідних заходів, покликаних виправити засудженого без ізоляції, з метою убезпечити суспільство від повторних злочинів шляхом підтримки та формування високої правосвідомості окремої особи» [9].

Як зауважує І. Алексеев, загальними рисами пробації в різних країнах є: «незастосування до порушника покарання у виді ув'язнення або взагалі звільнення від покарання; застосування пробації до правопорушника залежно від обставин; здійснення нагляду, який відрізняється від поліцейського нагляду та поєднаний із соціальною допомогою правопорушнику у процесі ресоціалізації» [1].

Механізм адміністративно-правового регулювання містить органічні складові елементи (норми права, акти реалізації відповідних норм, норми адміністративно-процесуальних відносин) та функціональні складові елементи (юридичні факти, законність, правосвідомість, акти застосування норм права та акти тлумачення норм права) [3, с. 19]. Враховуючи зауважене вище, зазначимо, що адміністративно-правове регулювання пробації – це сукупність правових норм і механізмів, що визначають порядок організації та здійснення пробаційних заходів у державі, компетенцію державних органів, їх обов'язки та права щодо контролю за виконанням пробаційних заходів і взаємодії у цій сфері із судами, правоохоронними органами та соціальними службами.

У межах цього дослідження детальніше зосередимо свою увагу на нормативно-правовій складовій механізму адміністративно-правового регулювання пробації.

Система НПА адміністративно-правового регулювання пробації містить у собі міжнародно-правові стандарти, національні НПА, в т. ч. акти центральних органів виконавчої влади, локальні нормативні акти, договори, методичні рекомендації та ін.

Міжнародні стандарти адміністративно-правового регулювання пробації закріплено в низці міжнародно-правових актів, зокрема:

- Стандартні мінімальні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 45/110, Токійські правила, 1990 р.), сприяють розвитку альтернативних видів покарання порівняно із позбавленням волі та підкреслюють необхідність індивідуального підходу до правопорушників, їх соціальної підтримки і залучення до реабілітаційних програм;

- Європейські правила пробації (European Probation Rules, 2010 р.) встановлюють стандарти організації пробації та її взаємодію з іншими державними правоохоронними структурами в рамках кримінального процесу, визначають принципи поваги до прав людини у сфері виконання кримінального покарання (соціальна реабілітація, індивідуальний підхід, прозорість, підзвітність та професійна підготовка працівників пробаційних служб);

- Європейські пенітенціарні правила (European Prison Rules) поряд з регулюванням механізму утримання осіб у місцях позбавлення волі містять рекомендації для держав-учасниць підтримувати альтернативні ув'язненню види покарання;

- Рекомендація № R(92)16 Комітету Міністрів Ради Європи про Європейські правила щодо альтернативних покарань і заходів була ухвалена (19.10.1992 р.) стосовно зменшення кількості осіб, які перебувають під вартою, та розширення застосування альтернативних заходів для зменшення кількості ув'язнених осіб, сприяючи їх реабілітації та соціалізації;

- Рекомендація CM/Rec (2010)1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про Правила Ради Європи про пробацію містить рекомендації щодо розвитку національних пробаційних систем з акцентом на реабілітацію, нагляд та соціальну підтримку правопорушників;

- Конвенція про права дитини (1989 р.) визначає загальні стандарти поведінки з дітьми, зокрема правопорушників, та стандарти прав дітей отримувати спеціальне ставлення, відповідно до їхнього віку, включно з правом на захист, освіту та соціальну підтримку, а також на реабілітацію та ін.

Слід зауважити, що загалом ухвалено близько 20 резолюцій, спрямованих на розвиток у державах-учасницях Ради Європи та ООН заходів, альтернативних позбавленню волі.

Нормативно-правовими передумовами формування та розвитку пробації в Україні стали такі НПА, як:

- Концепція реформування кримінальної юстиції України (Указ Президента України від 08.04.2008 р. № 311/2008) містить зауваження щодо необхідності реформування кримінальної юстиції: «створити передумови для реформування системи кримінальної юстиції у напрямі дальшої демократизації, гуманізації, посилення захисту прав і свобод людини відповідно до вимог міжнародних правових актів і зобов'язань нашої держави перед європейським та світовим співтовариством» [10];

- Концепція реформування Державної кримінально-виконавчої служби України (Указ Президента України від 25.04.2008 року № 401, втратив чинність), яка визначає, що «функці-

онування кримінально-виконавчої служби має базуватися на додержанні положень Конституції (254к/96-ВР) і законів України, засад міжнародного права та європейської етики, принципів позапартійності, політичної незаангажованості, відкритості для взаємодії з національними і міжнародними громадськими організаціями та інституціями» [11];

- Концепція Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на період до 2017 р. (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 р., № 1511-р., втратив чинність) визначає, що пріоритетними напрямками політики у сфері виконання кримінальних покарань «є створення умов для виправлення, запобігання катуванням і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими та особами, взятими під варту, вчиненню нових злочинів особами, які відбувають покарання, поступове наближення умов тримання таких осіб до європейських норм, поліпшення роботи з кадрами кримінально-виконавчої служби, вдосконалення їх професійної підготовки» [12];

- Концепція розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні (Указ Президента України від 24 травня 2011 року № 597/2011) спрямована в т. ч. на створення служби пробації для неповнолітніх з метою формування ефективної системи їх реабілітації [13].

Зауважені вище НПА сприяли впровадженню нового виду покарання – пробації, а також формуванню служби пробації як органу виконання покарання та служби пробації для неповнолітніх.

Нормативно-правовими актами регулювання пробації є Конституція України (містить базові принципи правосуддя, гарантування прав та свобод людини, на які спирається система пробації), Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс, Кримінально-виконавчий кодекс України, закони України «Про попереднє ув'язнення», «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», «Про пробацію» та ін., які формують цілісну правову базу для функціонування пробації в Україні.

Основоположним НПА у сфері адміністративно-правового регулювання став Закон України «Про пробацію» від 05.02.2015 р. № 160-VIII (далі – Закон), оскільки він є основою для розвитку і функціонування системи пробації в Україні та впровадження ефективної альтернативи ув'язненню, яка забезпечує ресоціалізацію правопорушників і захист суспільства від повторних кримінальних правопорушень. Закон врегулює питання організації та здійснення пробації в Україні, визначає правові засади діяльності пробаційних органів, а також встановлює порядок надання пробаційних послуг для осіб, які скоїли кримінальне правопорушення, з

метою їхньої реабілітації та соціальної адаптації [7].

Закон України «Про пробацію» зумовив затвердження наказу Міністерства юстиції «Про затвердження Порядку складення досудової доповіді» [15], постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення та реалізації пробаційних програм» [16], наказу Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про організацію діяльності волонтерів пробації» [17]. Враховуючи положення Закону, підготовлено разом з канадськими та європейськими колегами низку законопроектів, зокрема, «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності» № 5359 (не ухвалено), «Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності» № 5360 (не ухвалено), які передбачали впровадження системи оцінки ризиків вчинення особою повторного кримінального правопорушення, використання машинного навчання та алгоритмів автоматизованих прогнозів, застосування арешту як виду покарання для військовослужбовців, збільшення строку розстрочки виплати штрафу, створення мультирежимних установ із секторами різних рівнів безпеки, надання платних послуг у слідчих ізоляторах та ін. Оцінка відповідності зауважених проектів відповідними органами дозволила виявити низку недоліків, які вплинули на процес ухвалення проектів. Серед таких недоліків можна виділити, зокрема, відсутність положень щодо зобов'язань у сфері євроінтеграції, наявність корупційних ризиків та дискримінаційних підстав [18; 19].

Серед загальних недоліків адміністративно-правового регулювання пробації можна виділити загалом такі: недосконалість законодавчої бази; випадки порушення процедури пробації на практиці; відсутність чітких критеріїв оцінки засудженої особи та системи оцінки ризиків рецидиву чи порушення умов пробації; невідповідність ресурсів і навантаження на систему, в т. ч. відсутність достатньої кількості спеціалістів, на яких покладено обов'язок забезпечувати належний нагляд за клієнтом; низький рівень координації між органами пробації, судовими та правоохоронними органами, соціальними службами, психологічними і медичними службами, освітніми установами, громадськими організаціями та місцевими громадами у сфері пробації; відсутність у відкритому

доступі фінансових звітів «Центру пробації»; низька ефективність системи пробації, в т. ч. у зв'язку із застосуванням малоефективних методів психологічної роботи; низька обізнаність суспільства щодо мети та механізму пробації та ін.

**Висновки.** Адміністративно-правове регулювання пробації – це сукупність правових норм і механізмів, що визначають порядок організації та здійснення пробаційних заходів у державі, компетенцію державних органів, їх обов'язки та права щодо контролю за виконанням пробаційних заходів і взаємодію у цій сфері з судами, правоохоронними органами та соціальними службами. Пробація – це система наглядових, контрольних та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду до правопорушників замість ув'язнення або як заміна покаранню, містить індивідуальний нагляд, допомогу в ресоціалізації та заходи, спрямовані на запобігання повторним злочинам і гарантування безпеки суспільства, водночас інтегруючи правопорушника в соціальне життя без ізоляції. Система НПА адміністративно-правового регулювання пробації містить у собі міжнародно-правові стандарти, національні НПА, в т. ч. акти центральних органів виконавчої влади, локальні нормативні акти, договори, методичні рекомендації та ін., норми яких спрямовані на розвиток альтернативних покарань, забезпечення реабілітації і соціальної підтримки правопорушників, врегулювання питання організації та здійснення пробації в Україні, визначають правові засади діяльності пробаційних органів, а також встановлюють порядок надання пробаційних послуг для осіб, які скоїли кримінальне правопорушення. Недоліками адміністративно-правового регулювання пробації є: недосконалість законодавчої бази, порушення процедури пробації, відсутність чітких критеріїв оцінки засудженої особи та системи оцінки ризиків рецидиву, невідповідність ресурсів і навантаження на систему, низький рівень координації між суб'єктами пробації, застосування малоефективних методів психологічної роботи; низька обізнаність суспільства щодо мети та механізму пробації та ін. Перспективами вдосконалення нормативно-правової основи адміністративно-правового регулювання пробації в Україні є: гармонізація законодавства з міжнародними стандартами, інституційне зміцнення системи пробації, розширення різних підходів до пробації, вдосконалення механізмів реабілітації та підтримки правопорушників, залучення громадських організацій, розвиток електронних систем моніторингу, розширення освітніх програм для працівників пробації, збільшення фінансування, дослідження та аналіз ефективності пробації та ін.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І. Пробація – крок до імплементації міжнародних стандартів у сфері юстиції. *Юридична газета online*. URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/probaciya--krok-do-implementaciyi-mizhnarodnih-standartiv-u-sferi-yusticiyi.html> (дата звернення: 09.06.2024).
2. Демура М.І. Інститут пробації: український досвід та міжнародні практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 672–675.
3. Заросило В.О. Механізм адміністративно-правового регулювання пробації в Україні та його особливості. *Наукові праці МАУП. Серія Юридичні науки*. 2019. Вип. 2 (58). С. 18–23.
4. Сімакова С.І., Мельник О.Г. Пробація як механізм міжнародного досвіду роботи із правопорушником. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 3. С. 235–237.
5. Меркулова В.О., Домброван Н.В. Міждисциплінарний інститут «пробації»: актуальні проблеми законодавства України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. № 4. С. 54–59.
6. Яковець І.С. Пробація: загальні підходи до визначення поняття та засади впровадження в Україні. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2014. № 2 (2). С. 152–155.
7. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 93.
8. Рекомендація СМ/Рес (2010)1 Комітету Міністрів державам-членам про Правила Ради Європи про пробацію. URL: <https://rm.coe.int/16806f4097> (дата звернення: 12.06.2024).
9. Крючков В., Кудрявцев О., Доброчинська А. Пробаційний нагляд як новий вид покарання. *Юридична газета online*. URL: <https://jur-gazeta.com/golovna/probaciyniy-naglyad-yak-noviy-vid-rokerannya.html> (дата звернення: 03.06.2024).
10. Концепція реформування кримінальної юстиції України : Указ Президента України від 08.04.2008 р. № 311/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0009525-08#Text> (дата звернення: 16.06.2024).
11. Концепція реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : Указ Президента України від 25 квітня 2008 року № 401 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401/2008#Text> (дата звернення: 07.06.2024).
12. Концепція Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на період до 2017 р. : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 р., № 1511-р. (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1511-2008-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.06.2024).
13. Концепція розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні : Указ Президента України від 24 травня 2011 року № 597/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/597/2011#Text> (дата звернення: 19.06.2024).
14. Мамка Г. Пробація в Україні. Що не так? *Юридична газета online*. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-taproses/probaciya-v-ukrayini-shcho-ne-tak.html> (дата звернення: 03.06.2024).
15. Про затвердження Порядку складення судової доповіді : наказ Міністерства юстиції від 27.01.2017 р. № 200/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-17#Text> (дата звернення: 12.06.2024).
16. Про затвердження Порядку розроблення та реалізації пробаційних програм : постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 р. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/24-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
17. Про затвердження Положення про організацію діяльності волонтерів пробації : наказ Міністерства юстиції України від 17.01.2017 р. № 98/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0065-17#Text> (дата звернення: 14.06.2024).
18. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності № 5359 (не ухвалено). URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=71628](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71628) (дата звернення: 04.06.2024).
19. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України щодо розвитку системи пробації, збільшення альтернатив позбавленню волі та створення умов для зниження рецидивної злочинності № 5360 (не ухвалено). URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=71629](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71629) (дата звернення: 11.06.2024).